

Зрозуміло, що за таких обставин назріла нагальна потреба у внесенні змін до КПК України з метою підвищення процесуального статусу слідчого. В іншому випадку, навіть збільшення штатної чисельності слідчих не надасть їм можливості якісно й ефективно розслідувати всі без винятку злочини, а їх процесуальна самостійність і незалежність залишаться лише декларацією, позбавленої реальних гарантій.

Перелік використаних джерел

- 1.Кримінальний процесуальний кодекс України: від 13.04.2012 // *Офіційний вісник України*. – 2012. – № 37. – Ст. 1370.
2. Кримінально-процесуальний кодекс України // *Відомості Верховної Ради України*. - 1961. - № 2. - Ст. 15.
- 3.Стахівський С.М. Слідчі дії як основні засоби збирання доказів /Стахівський С.М. // *Науково-практичний посібник*. – К.: Атіка, 2009. – 64 с.
- 4.Ляш А. О. Баулін О. В. Процесуальна самостійність і незалежність слідчого за новим КПК / Ляш А. О. Баулін О. В. // *Часопис Академії адвокатури України* – #18 (1'2013). – 184 с.

Василій Дмитрович ПОЛИВАНЮК,
кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ

Аліна Андріївна ЛУКОМСЬКА.
курсантка факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

ПОЛІЦІЯ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ: ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ З ГРОМАДСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ

Відомий англійський термін «community policing» увійшов в українську мову фактично без перекладу. Сенс цілком зрозумілий, однак, на сьогоднішній

день немає теоретично обґрунтованої дефініції цього поняття. У зв'язку з чим інтерпретації перекладу даного терміна з англійської істотно різняться. Так, варіантами передачі сенсу даної концепції стали: «робота поліції з громадськістю», «поліція на службі суспільства», «робота поліції з населенням за місцем проживання», «поліція комунікації» тощо. З вищевикладеного випливає, що процес теоретичного осмислення концепції «community policing» в зарубіжній і вітчизняній науці поки не завершений, хоча на сьогоднішній день це одне з найактуальніших напрямків діяльності поліції в усьому світі [1].

Спеціальні норми, що регламентують досудове розслідування кримінальних справ, містяться більш ніж як в 120 Парламентських актах, основними з яких можна визнати Закон «Про поліцію і докази у кримінальних справах» 1984 року і Закон «Про кримінальний процес та кримінальне переслідування» 1996 року, також питання кримінального судочинства можуть бути дозволені в підзаконних актах (regulations, codes, codes of practice, home office circulars і ін.), що видаються органами (посадовими особами) виконавчої або судової влади на додаток до законів. Подібні акти є однією з форм права і за важливістю рівнозначні судовими рішеннями і законам [2].

Таким чином, діяльність поліції полягає як в розслідуванні кримінального правопорушення, так і в профілактиці кримінально протиправних дій. У Великобританії в ході поліцейського розслідування поліція, отримавши інформацію про скоєння кримінального правопорушення, проводить невідкладні дії, спрямовані на встановлення осіб, які його вчинили, збір обвинувальних доказів і застосування, в разі необхідності, заходів примусу [3].

Зміст діяльності на першій стадії включає в себе розвідувальні, пошукові дії. Перша стадія розслідування законодавчо врегульована. Однак, єдиного документа (наприклад, Кримінально-процесуального Кодексу) у Великобританії немає. Нормативні правові акти, що регламентують діяльність поліції,

встановлюють загальні процедурні рамки реалізації можливостей поліції. Детальне регулювання покладено на Міністерство внутрішніх справ, яке спільно з кабінетом міністрів в 2004 р опублікували спільний огляд, після чого вступили в силу 8 оновлених кодексів щодо практичного застосування закону [4]. Окрім законів передбачені повноваження Міністра внутрішніх справ Великобританії з видання склепінь практичних правил, приписів та інструкцій. Так, статті 23-24 Закону «Про кримінальний процес та розслідування» від 4 липня 1996 р дозволили Міністру затвердити правила про порядок і умови пред'явлення матеріалів кримінальної справи для ознайомлення до його передачі в суд. Статті 102-103 Закону «Про протидію тероризму, злочинності і небезпеки» від 14 грудня 2001 р. надали йому право видати звіт правил про порядок отримання, в тому числі за винагороду, від осіб, які надають інформаційні та поштові послуги, відомостей, що мають значення для кримінального переслідування терористів. Статті 99-100 Закону «Про тероризм» від 20 липня 2000 р. передбачили можливість видання правил, обов'язкових як для поліції, так і для військовослужбовців, пов'язаних з проведенням антитерористичних акцій (наприклад, відеозйомки прихованими камерами опитувань затриманих осіб). Стаття 39 Закону «Про поліцію» від 22 травня 1996 р надала Міністру можливість видання склепінь практичних правил з інших питань кримінального судочинства, при цьому копії цих документів (а також текстів доповнень і змін уже діючих склепінь), для контролю за їх правомірністю, повинні представлятися обом палатам Парламенту. Стаття 50 цього ж Закону дає йому право видавати рекомендації з усіх питань діяльності поліції в області досудового провадження у кримінальних справах [4].

В даний час поліцейські сили Великобританії, будучи частиною механізму реалізації державних інтересів, як на місцевому, так і на національному рівні також гарантують свою відповідальність перед громадськістю, населенню

надано доступ до інформації про роботу поліції. При цьому досвід роботи поліції різних держав демонструє, що вона ефективна при певному рівні підтримки і довіри громадянського суспільства. Робота поліції з населенням, пропаганда правових знань і конвенціональних ціннісних установ правової ідеології як на рівні інформаційної політики МВС, так і на рівні щоденної роботи співробітника є сьогодні не тільки умовою формування атмосфери соціального партнерства, взаєморозуміння та взаємної довіри між поліцією і населенням, а й в більш загальному плані найважливішою умовою партнерських відносин держави і громадянського суспільства в цілому [5].

Тому в Великобританії традиційно застосовуються різноманітні заходи для створення партнерських відносин між поліцією і населенням. У Великобританії, як і в Україні діяв і діє непорушний, принцип «колективної відповідальності» за громадську безпеку, який отримав назву «community policing».

Кінцевою метою «community policing» є забезпечення безпеки і соціального комфорту громадян. Поліція Великобританії інтегрована в громадянське суспільство. Головні завдання поліції полягає в наданні якісних послуг населенню щодо забезпечення громадського правопорядку [6].

Робота поліції з населенням, пропаганда правових знань в процесі щоденної роботи є сьогодні не тільки умовою формування атмосфери соціального партнерства, взаєморозуміння та взаємної довіри між поліцією і населенням, а й в більш загальному плані найважливішою умовою партнерських відносин держави і громадянського суспільства в цілому.

На сучасному етапі розвитку процес зближення поліції і суспільства визнається найбільш оптимальним і ефективним, оскільки прийняття до уваги думки тих, заради кого працює поліція, дозволяє максимально враховувати їх потреби і негайно реагувати на них. Крім того, залучення в правоохоронну діяльність громадських інститутів вкрай актуально, оскільки сприяє не тільки

профілактиці правопорушень, а й підвищення правосвідомості громадян та їх цивільно-правової відповідальності.

Отже, узагальнюючи усе вищесказане, можна зробити висновок про те, що ефективність діяльності поліції у всіх сферах можлива лише за підтримки і довіри громадян, створення партнерських взаємовідносин між поліцією і суспільством, на основі принципу «колективної відповідальності» за громадську безпеку і з урахуванням ідей «community policing».

Перелік використаних джерел

1. Beyer L. R. Community Policing: Lessons from Victoria. Australian Institute of Criminology, 1993. P. 4.
2. Гуценко К.Ф., Головка Л.В., Філімонов Б.А. Кримінальний процес західних держав. М., 2001. С. 99.
3. Поліція і докази у кримінальних справах 1984 року (ПАРЄ) кодекси практики. URL: <https://www.gov.uk/guidance/police-and-criminal-evidence-act-1984-race-codes-of-practice> (дата звернення 01.05.2021)
4. Апарова Т. В. Суди і судовий процес Великобританії. М., 1996. С. 11.
5. Banton M. The Policeman in the Community. L.; Tavistok, 1964. 296 p.
6. Greenberg M. A. Auxiliary police: the citizen's approach to public safety. Westport CT: Greenwood Press, 1984. 223 p.